

РІШЕННЯ

разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Вікторія Сидоренко, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2016 році Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара за спеціальністю 091 Біологія, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Біологія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро від «08» липня 2024 року № 635с у складі:

Голова разової ради - Ольга Кунах, доктор біологічних наук, професор, професор кафедри зоології та екології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Рецензенти - Віктор Бригадиренко, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри зоології та екології, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;
Тетяна Коломбар, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри зоології та екології, Дніпровський національного університету імені Олеся Гончара.

Офіційні опоненти - Наталія Матвієнко, доктор біологічних наук, професор, завідувач лабораторії іхтіопатології, Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України,
Юлія Куцоконь, кандидат біологічних наук, старший дослідник, завідувач відділу фауни та систематики хребетних, Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена Національної академії наук України.

На засіданні «03» вересня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 09 Біологія Вікторії Сидоренко на підставі публічного захисту дисертації «Вплив симбіотичних угруповань риб Дніпровського водосховища на їх фізіолого-біохімічні показники» за спеціальністю 091 Біологія.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро.

Науковий керівник – Олег Маренков, кандидат біологічних наук, доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, проректор з наукової роботи
Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації: 3 статті (1 стаття, що індексується у наукометричній базі Scopus – 2-ий квартиль; 2 статті у вітчизняних фахових виданнях категорії Б), 1 розділ колективної монографії у закордонному виданні країни ОЕСР, 3 матеріалів міжнародних та вітчизняних конференцій, зокрема:

1. Сидоренко В. С., Маренков О. М., Єрух М. М. (2023). Особливості патогенезу еустронгелідозу у *Perca fluviatilis* Linnaeus, 1758, *Sander lucioperca* (Linnaeus, 1758) та

Esox luciu (Linnaeus, 1758) Дніпровського (Запорізького) водосховища. Achievements and research prospects in animal husbandry and veterinary medicine: Scientific monograph. Riga, Latvia: Publishing House «Baltija Publishing», P. 396–406. ISBN 978-9934-26-316-3 <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-316-3-20> (розділ колективної монографії у закордонному виданні країни ОЕСР).

2. Сидоренко В. С., Маренков О. М. (2023). Особливості лігульозу ляща (*Abramis brama* Linnaeus, 1758) та плітки (*Rutilus rutilus* Linnaeus, 1758) у Дніпровському (Запорізькому) водосховищі. Рибогосподарська наука України, 3 (65), 119–133. ISSN 2312-9581 (Online) 2075-1508 (Print) <https://doi.org/10.15407/fsu2023.03.119> (Фахова, категорія Б).

3. Yermolenko S., Sydorenko V., Marenkov O., Yesipova N., Gasso V., Nesterenko O., Kurchenko V. (2024). Infection of *Perca fluviatilis*, *Stizostedion lucioperca*, and *Esox Lucius* with *Eustrongylides excisus* Jägerskiöld, 1909 (Nematoda: Dioctophymatidae) in the Lower Section of the Dniprovske Reservoir: Site Preference and Pathogenicity. Acta Zool. Bulg., 76(1): 129-134. ISSN: 0324-0770 (Print) 2603-3798 (Online) <https://www.acta-zoologica-bulgaria.eu/2024/002771.pdf> (Scopus, Q4).

4. Сидоренко В. С., Маренков О. М. (2024). Вплив нематоди *Eustrongylides excisus* (Jägerskiöld, 1990) на організм бичка-пісочника (*Neogobius fluviatilis* Pallas, 1814), виловленого у нижній частині Дніпровського (Запорізького) водосховища. Рибогосподарська наука України, 1(67), 159–176 ISSN 2312-9581 (Online) 2075-1508 (Print) <https://doi.org/10.61976/fsu2024.01.159> (Фахова, категорія Б).

5. Сидоренко В.С. (2021). Зміни формених елементів крові *Sander lucioperca* внаслідок інвазії *Eustrongylides excisus*. Біорізноманіття та роль тварин в екосистемах. Матеріали XI Міжнародної наукової конференції. Дніпро, 2021 (10–12 листопада), С. 18–19.

6. Sydorenko V.S. (2023) Features of ligulosis *Rutilus rutilus* and *Abramis brama* in the Dnipro reservoir. International food, Agriculture and Veterinary sciences congress. Turkey, Kars, 2023(17–19 березня), С. 113–115.

7. Sydorenko V.S. (2023) Histological and biochemical changes in the organism of *Perca fluviatilis* (Linnaeus, 1758) during *Eustrongylides excisus* invasion. International Antalya Scientific Research and Innovative Studies Congress. Turkey, Antalya, 2023 (26–28 липня).

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Кунх О.М.. доктор біологічних наук, професор (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, професор кафедри зоології та екології). Зауважень немає.

Бригадиренко В.В., кандидат біологічних наук, доцент (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, доцент кафедри зоології та екології). Питання та зауваження до дисертаційної роботи:

1. Подекуди у тексті наявні лексичні та орфографічні помилки, русизми.

2. У назвах рисунків не потрібно вказувати авторство здобувачки, достатньо було написати, що всі фото зроблені В. С. Сидоренко у розділі 4 «Матеріал і методи досліджень».

3. На мою думку, не коректно використовувати словосполучення «в полі зору» при описі кількості гепатоцитів на гістологічних препаратах, оскільки поле зору мікроскопа – це результат взаємодії між збільшенням об'єктива, окуляра та налаштувань оптичної системи. Доцільно було визначити фактичне поле зору в мкм^2 і перерахувати цю величину на мм^2 .

4. До рисунків 5.11–5.19, 6.4–6.11, 7.2–7.8 потрібно було зробити підписи елементів, зображених на мікрофотографіях, позначити мембрани клітин, цитоплазму, ядра тощо.

5. Не потрібно в назвах рисунків зазначати за допомогою якого мікроскопу були виконані фото. Цю інформацію доцільно розмістити у четвертому розділі «Матеріал і методи досліджень».

6. Подекуди наявні неточності у списку використаних джерел (зайві або недостатні відомості), помилки у пунктуації. У списку літератури спочатку зазначають україномовні джерела, а вже потім англійські, а не навпаки.

Вказані зауваження мають рекомендаційний характер і не знижують наукової цінності роботи в цілому.

Коломбар Т.М., кандидат біологічних наук, доцент (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, доцент кафедри зоології та екології). Питання для обговорення під час захисту дисертаційної роботи:

1. В тексті зустрічаються повтори тексту, як наприклад в розділі «Матеріали та методи дослідження» (стор. 51–52) двічі повторюється абзац про дотримання правил біоетики.

2. На мою думку, опис загальноприйнятих методик досліджень в роботі занадто детальний.

3. Рисунки, мета яких показати різницю між тканинами інвазованого екземпляру та здорового варто було б розмістити поруч для зручності порівняння.

4. Є окремі лексичні й орфографічні помилки, а також недоліки технічного характеру, як наприклад відрив підписів від таблиць чи рисунків, перенос частини таблиці на інші сторінки, тощо

Проте, зазначені зауваження не впливають на загальне гарне враження від дисертаційної роботи і не знижують її високої оцінки.

Матвієнко Н.М, доктор біологічних наук, професор, (Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України, завідувач лабораторії іхтіопатології). Зауваження і побажання до дисертаційної роботи. Дисертація заслуговує на позитивну оцінку. В той же час є ряд зауважень, запитань та побажань:

- На мою думку сама назва дисертаційної роботи не повністю відображає її зміст, адже вираз «симбіотичні угруповання» здебільшого використовують при комплексній оцінці зміни якості середовища у водних екосистемах, які зазнають різних проявів

впливу. У представленій роботі в основному увага зосереджена на комплексному впливі досліджених паразитів на організм риб з боку функціонування метаболізму, клітин, тканин та організму в цілому.

- Також у роботі бажано було б додати розділ «Обговорення результатів досліджень», або в кінці кожного розділу проаналізувати отримані результати у контексті результатів

отриманих іншими дослідниками.

Методики.

- 4.1. бажано було б навести посилання на авторство методики, згідно яких ви проводили іхтіологічні обстеження. Досить докладно описана методика, але вона ж не власно розроблена?

- 4.3. При дослідженні формених елементів крові: не вказано згідно якою методикою це робили?

- Чому для біохімічної оцінки стану організму риби досліджували рівень альбумінів, глобулінів та глюкози та загального білку в сироватці крові ?

- 4.4. Методи гістологічних досліджень. Дуже докладно описана сама методика фіксації і приготування препаратів, але жодного слова не сказано про дослідження гістологічних препаратів. Як це робили і за якою методикою чи рекомендацією?

Результати власних досліджень

- Розділ 5.1. невдало викладений матеріал на початку, не зрозуміло про які саме види риби йде мова. І звідки взялась цифра інтенсивність зараження 40%?

- Чому саме ви використовували у своїй роботі дослідження індексу рясності? Чому не інші зоопаразитологічні індекси, а саме – індекс домінування чи виявлення ?

- На представлених у розділі рис. 5.2-5.5. бажано вказувати розмірність і збільшення, що би було зрозумілим співвідношення паразита та органу.

- Невдалий вираз « інтенсивність інвазії органу»

- Рис 5.7-5.9 , необхідно було б стрілочками вказати на зміні, Які фіксували у клітинах корові риб. Опис у тексті є, а де це ка картинці незрозуміло.

- Рис.5.10 є невдалим адже не відображає паразита (ні його розмірів, ні статевої належності) ми бачимо лише його частину. Що автор хотіла донести цим фото?

- Рис. 5.11-5.19 не зазначено, що є на цих рисунках. Зміни в тексті теж не дуже вдало описані, незрозумілим є де результати власних досліджень, де література (рис.5.11)?

- Невдалий вираз «розпушеність м'язової тканини»

- Чому при дослідженні м'язових тканин проводили порівняння відстані між м'язовими волокнами?

- Чому оцінювали саме кількість гепатоцитів у полі зору в інвазованих та неінвазованих хижих риб Дніпровського водосховища?

- У висновках до розділу 5 авторка зазначає, що - Еустронгілідос викликає порушення біохімічних процесів, що призводить до зниження імунітету риб та порушення білкового обміну. Звідки ми це бачимо? На мою думку висновок є декларативним.

Розділ 6.

- На мою думку невдалий вираз «Поширення нематод в органах», краще локалізація Як автор може пояснити цей вираз «На препаратах мазків інвазованих та здорових екземплярів бичка пісочника»? Мазків чого? Ймовірно пропущене слово крові?

- Рис. 6.6-6.11. немає ніяких позначень щодо змін, які фіксували у органах

- Чим ви можете пояснити майже однакову концентрацію загального білку, альбумінів, глобулінів та глюкози у інвазованих та неінвазованих екземплярів бичків-пісочників?

- Рисунки розділу 7, те ж саме зауваження немає опису та вказання змін на самих рисунках.

- У висновках відсутній узагальнюючий висновок який чітко корелює з метою вашої роботи дослідити видовий склад симбіотичних угруповань риб Дніпровського водосховища та визначити особливості їх впливу на фізіолого-біохімічні показники організму риб. Так була чи ні досягнута мета вашої роботи?

Наведені запитання та побажання та зауваження до дисертаційної роботи в цілому носять рекомендаційний характер.

Не було виявлено порушень академічної доброчесності при розгляді дисертаційної роботи Сидоренко Вікторії Станіславівни на здобуття ступеня доктора філософії.

Куцоконь Ю.К., кандидат біологічних наук, старший дослідник (Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена Національної академії наук України, завідувач відділу фауни та систематики хребетних). Зауваження:

1. Мета роботи сформульована невдало, оскільки процес (дослідити, визначити) не може бути самоціллю, краще було б вказати на отриманий результат, який, безперечно, наявний в самій дисертації.

2. Перше речення (пункт, підпункт?) завдань написано так: «Визначити видовий склад симбіотичних угруповань різних видів риб Дніпровського водосховища». Однак, з дисертації видно, що це не було завданням роботи, оскільки в ній наведено дані щодо зараження та впливу одного виду паразита на один вид риб. У випадку окуня звичайного, щуки звичайної, судака звичайного та бичка-пісочника – це *Eustrongylides excisus*, а для плітки звичайної та ляща звичайного – *Ligula intestinalis*.

3. В самій роботі досліджено шість промислових видів риб, тоді як в «Новизні» зазначено тільки три види. Для інших не знайдено нічого нового?

4. При використанні наукових назв риб краще користуватися міжнародною базою fishbase.org, якщо робота не систематичних досліджень, де автор вводить нові назви таксонів тощо. Наприклад родова назва судака звідти Sander Oken 1817 (<https://fishbase.se/summary/Sander-lucioperca.html>).

5. Висновки можна було б розділити на більшу кількість, на мою думку, наразі кожен з них дещо переобтяжений за змістом.

Зауваження не впливають на загальну високу оцінку роботи, яка є актуальною та

доботно виконаною на достатньому матеріалі та адекватними методами.

Результати відкритого голосування:

"За" 5 членів ради,

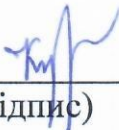
"Проти" 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Вікторії Сидоренко ступінь доктора філософії з галузі знань 09 Біологія за спеціальністю 091 Біологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради
МП

(підпис)

Ольга КУНАХ